

U IME NARODA

OSNOVNI SUD U PODGORICI, kao prvostepeni parnični, u vijeću sastavljenom od sudije Zorana Pažina, kao predsjednika vijeća i sudija porotnika Čeda Kovačevića i Darinke Mišković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari **tužioca DUŠKA MARKOVIĆA**, iz Podgorice, zastupanog po punomoćniku Smiljani Vuković, adv. iz Podgorice, protiv **tuženog JUMEDIA MONT DOO Podgorica**, zastupanog po punomoćniku Lidiji Božović, adv. iz Podgorice, **radi naknade nematerijalne štete**, nakon javne glavne rasprave, zaključene u prisustvu punomoćnika tužioca i punomoćnika tuženog, **dana 21.05.2004.godine**, donio je

P R E S U D U

I DJELIMIČNO SE USVAJA tužbeni zahtjev, pa se tuženi obavezuje da, na ime naknade nematerijalne štete, za pretrpljene duševne bolove, zbog objavljenih neistinitih informacija, uslijed kojih je došlo do povrede časti, ugleda i prava ličnosti tužioca, isplati tužiocu **iznos od 6.000,00 € (šest hiljad evra)**, uz pripadajuću zateznu kamatu, počev od 21.05.2004.godine, kao dana presuđenja, pa do konačne isplate, a sve prethodno, u roku od petnaest dana, po pravosnažnosti presude.

II ODBIJA SE tužbeni zahtjev u dijelu, kojim je tužilac tražio da se tuženi obaveže na isplatu, **mimo dosudenog iznosa, još 44.000,00 € (četrdesetčetiri hiljad evra)**, uz pripadajuću zateznu kamatu, koja bi tekla od dana presuđenja, pa do konačne isplate, **kao neosnovan**.

III NAREĐUJE SE objavljivanje u cijelosti ove presude, o trošku tuženog, po pravosnažnosti presude, **u prvom narednom broju dnevnih novina "Dan"**.

IV OBAVEZUJE SE tuženi da naknadi troškove parničnog postupka tužiocu, u iznosu od **168,00 € (sto šezdeset osam evra)**, u roku od petnaest dana, po pravosnažnosti presude.

O b r a z l o ž e n j e

Tužilac je u tužbi, lično i preko punomoćnika, na glavnoj raspravi istakao da je tuženi zloupotrebo slobodu javnog informisanja, na štetu prava tužioca, kao ličnosti, objavivši u dnevnim novinama "Dan" od 26. oktobra i 8. novembra 2003.godine, čiji je izdavač tuženi neistinite informacije, a sadržaj ovih informacija na grub i neprimjeren način vrijeđa čast i

ugled tužioca. Tužilac, kao posebno štetne izdvaja sljedeće djelove teksta, objavljenog dana 26. oktobra 2003.godine:

Na prvoj strani dnevnog lista "Dan" - naslov - "Nevolje Vladimira Radunovića sa rođakom Duška Markovića i inspektorima MUP-a. Brat od strica šefa tajne policije prodavao ukradene automobile"

Na osmoj strani tekst ..."Kroz posao koji sam radio imao sam priliku da doznam mnogo toga, pa i to da je Dalibor Marković, od kojeg sam i kupio automobil, brat od strica Duška Markovića, sadašnjeg zamjenika ministra unutrašnjih poslova. Marković, koji se dugo godina bavi preprodajom automobila, sada ima i sopstveni prodajni salon u Bloku V"...

U odnosu na tekst objavljen 8. novembra 2003.godine, tužilac izdvaja, kao posebno štetne sljedeće djelove teksta:

Na prvoj strani dnevnog lista "Dan" - naslov - "Miloš Popović, rođak Duška Markovića, u Sjenici uhvacen u krivolovu". Načelnik DB ubija srne, prebija lovočuvare"

Na šestoj i sedmoj strani tekst ..."Rođak Duška Markovića Miloš Popović ubio srnu, a lovočuvara onesvijestio kundakom"...

..."U sjeničkom Lovačkom savezu saznali smo da se radi o Milošu Popoviću, prvom čovjeku Državne bezbjednosti u Bijelom Polju, i veoma bliskom rođaku Duška Markovića, šefa Službe državne bezbjednosti RCG"...

..."Nakon što je uhvaćen funkcioner crnogorske Službe državne bezbjednosti Miloš Popović je fizički napao lovočuvare, pri čemu je jednog od njih udario kundakom od karabina u glavu, od čega je ovaj izgubio svijest, a on je pokušao da pobegne. Pošto su njegovo bjekstvo osuđetili pripadnici MUP-a Srbije Popović je priveden u CB u Sjenici"...

..."Nakon više sati provedenih u pritvoru, uslijedila je intervencija njegovog bliskog rođaka i šefa DB-a Duška Markovića, da Popović bude pušten, uz molbu da se ovo kako tako zataška"...

..."On se ponašao više nego siledžijski i prijetio Duškom Markovićem"...

Tužilac dalje ističe da je dostavio odgovore na neistinite informacije, koji su objavljeni dana 27. oktobra 2003.godine, odnosno 9. novembra 2003.godine, ali da nije uslijedilo izvinjenje tuženog zbog objavljivanja neistinitih informacija na štetu tužioca. Objavljinjem navedenih tekstova, ističe tužilac, tuženi je iskazao očitu i grubu namjeru da naruši ugled i čast tužioca jer se i od strane običnog čitaoca može izvesti samo jedan zaključak – da je tužilac sarađivao, pomagao i učestvovao u nezakonitim radnjama sa g.Daliborom Markovićem, koji mu je, navodno, brat od strica, a koji se bavi prodajom kradenih automobila, te je zahvaljujući rođačkoj vezi sa tužiocem, uspio u poslu i otvorio svoj privatni salon automobila u Bloku V, u Podgorici. Objavljinjem neistinite informacije da je tužilac, takođe, i rođak g.Miloša Popovića, a detaljno je u tekstu opisan događaj u vezi hapšenja tog lica i njegovo navodno bahato i siledžijsko ponašanje, tuženi opisuje tužioca, kao lice koje toleriše takvo ponašanje i, s obzirom na funkciju koju tužilac obavlja, ističe da je zloupotrijebio istu, intervenišući da se g.Miloš Popović pusti iz pritvora. Tužilac nalazi da je objavljinjem neistinitih informacija narušen ugled tužioca i povrijeđeni njegova čast i integritet, kao i njegovo dostojanstvo, a sam tuženi, kao osnivač medija, u kojem su objavljeni sporni tekstovi nije poštovao zakonom zaštićen interes tužioca, na koga se informacija odnosi, neprovjeravajući istinitost informacija, a sve u namjeri da povrijedi čast i ugled tužioca, koji obavlja veoma značajnu i odgovornu javnu funkciju.

Konačno je predložio da sud usvoji tužbeni zahtjev i obaveže tuženog da, na ime naknade nematerijalne štete, za pretrpljene duševne bolove, zbog objavljenih neistinitih informacija, uslijed kojih je došlo do povrede ugleda časti i prava ličnosti, isplati tužioca iznos od 50.000,00 €, sa pripadajućom kamatom, počev od presuđenja, pa do konačne isplate.

Troškove postupka je tražio na ime zastupanja po advokatu na održanim i neodržanim ročištima, troškove sastava tužbe, te takse na tužbu i odluku suda.

Punomoćnik tuženog je u odgovoru na tužbu istakla da su navodi iz tužbe u cijelosti neosnovani, jer je po Zakonu o obligacionim odnosima za objavljenu informaciju odgovorno lice koje je informaciju sačinilo, a tek, ukoliko je to lice nepoznato, obveznik naknade za prouzrokovano štetu je izdavač javnog glasila, u kojem je informacija objavljena. Istiće da je u konkretnom slučaju svaki od navedenih tekstova potpisani i zna se autor informacije, te tuženi u tom slučaju ne može biti izdavač dnevnih novina "Dan" – Preduzeće "Jumedia mont DOO" – Podgorica. Takođe je navela da je tuženi, odmah po dostavljanju, objavio demanti tužioca, u cijelosti, na način koji je propisan zakonom i s tekstrom koji je tužilac dostavio. Punomoćnik tuženog smatra da je tuženi preuzeo sve zakonom predviđeno da ispravi neistinitu informaciju kako bi obezbijedio pravilno i blagovremeno informisanje javnosti i otklonio, eventualne, štetne posljedice, ukoliko su iste nastale po tužioca. Punomoćnik tuženog nalazi da je visina tužbenog zahtjeva previšoka i neprimjerena vremenu i prostoru u kojem stranke žive, a naročito ekonomskom trenutku i standardu građana Republike Crne Gore, a imajući u vidu da je tužilac politička, javna ličnost, te stoji na čelu službe koja utiče na posredan ili neposredan način na živote svih građana, uslijed čega isti imaju pravo da znaju i više nego o običnim građanima, a sam tužilac je dužan da trpi više kritike i interesovanja javnosti za njegov život i rad.

Konačno je predložila da sud odbaci tužbeni zahtjev, kao nedopušten, jer prethodno nije vođen krivični postupak, zbog krivičnih djela uvrede i klevete, ili da se tužbeni zahtjev odbije kao neosnovan.

Troškove postupka je tražila po AT-u.

U dokaznom postupku sud je izvršio uvid u dnevne novine "Dan" broj 1700 od 26. oktobra 2003.godine, broj 1701 od 27. oktobra 2003.godine, broj 1713 od 8. novembra 2003.godine i broj 1714 od 9. novembra 2003.godine, izvršio uvid u rješenje Opštinskog javnog tužioca u Sjenici Ktr 59/03 od 6.02.2004.godine, izvršio uvid u obavještenje Opštinskog javnog tužilaštva Ktr 59/03 od 14.11.2003.godine, izvršio uvid u zahtjev za sprovodenje istrage Opštinskog javnog tužilaštva Sjenica Kt 204/03 od 10.10.2003.godine, saslušao u svojstvu svjedoka gđu Barićević Radu i g.Rakčević Mitra, te izvršio uvid u faks, proslijeđen od strane anonimnog lica, a primljen od strane tuženog 5. novembra 2003.godine u 13,51 h.

Nakon ocjene izvedenih dokaza, svakog zasebno i svih skupa, u međusobnoj povezanosti, kao i rezultata cjelokupnog parničnog postupka, sud nalazi da iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi građansko pravna posljedica, bliže predstavljena izrekom presude.

Naime, dana 26. oktobra 2003.godine na naslovnoj strani dnevnih novina "Dan", čiji je izdavač tuženi, objavljen je naslov "*Nevolje Vladimira Radunovića sa rođakom Duškom Markovićem i inspektorima MUP-a. Brat od strica šefa tajne policije prodavao kradene automobile*", čime je najavljen tekst na osmoj strani "*Vladimir Radunović nikako da se ispetlja iz problema koje mu je dodatno napravila policija. Brat od strica Duška Markovića prodavao kradene automobile*". U tekstu je objavljena izjava g.Vladimira Radunovića, iz Podgorice, u kojoj se navodi sljedeće: ..."Kroz posao koji sam radio imao sam priliku da doznam mnogo toga, pa i to da je Dalibor Marković, od kojeg sam i kupio automobil, brat od strica Duška Markovića, sadašnjeg zamjenika ministra unutrašnjih poslova. Marković, koji se dugo godina bavi preprodajom automobila, sada ima i sopstveni prodajni salon u Bloku V"...

Tužilac je dostavio odgovor na objavljene informacije demantujući iste i ističući da nije ni u kakvom srodstvu niti sa navedenim licem ima bilo kakve poslovne ili privatne aranžmane, cijeneći da se radi o cilju tuženog da se u kontinuitetu diskredituje moralni i profesionalni integritet tužioca, a demanti je objavljen dana 27. oktobra 2003.godine. Međutim, u broju od 8. novembra 2003.godine ponovno je od strane dnevnih novina "Dan" objavljen tekst koji se odnosi na tužioca, pa se na naslovnoj strani lista objavljuje naslov: "*Miloš Popović, rođak Duška Markovića, u Sjenici uhvaćen u krivolovu. Načelnik DB ubija srne, prebija lovočuvare*", sa najavom teksta na šestoj i sedmoj strani pod naslovom: "*Na planini Giljevo kod Sjenice u krivolovu - rođak Duška Markovića, Miloš Popović ubio srnu, a lovočuvara onesvijestio kundakom*"... U samom tekstu stoji: ..."U sjeničkom Lovačkom savezu saznali smo da se radi o Milošu Popoviću, prvom čovjeku Državne bezbjednosti u Bijelom Polju, i veoma bliskom rođaku Duška Markovića, šefa Službe državne bezbjednosti Republike Crne Gore"..., ..."Nakon što je uhvaćen funkcioner crnogorske Službe državne bezbjednosti Miloš Popović je fizički napao lovočuvare, pri čemu je jednog od njih udario kundakom od karabina u glavu, od čega je ovaj izgubio svijest, a on je pokušao da pobegne. Pošto su njegovo bjekstvo osujetili pripadnici MUP-a Srbije, Popović je priveden u CB u Sjenici"..., ..."Nakon više sati provedenih u pritvoru, uslijedila je intervencija njegovog bliskog rođaka i šefa crnogorske DB Duška Markovića, da Popović bude pušten, uz molbu da se ovo kako tako zataška"..., ..."On se ponašao više nego siledžijski i prijetio Duškom Markovićem"...

Tužilac je, ponovno, u cijelosti demantovao istinitost informacija, a demanti je objavljen u prvom narednom broju dnevnih novina "Dan", i u istom tužilac negira postojanje rodbinskog odnosa sa g.Milošem Popovićem i ističe da tužiocu ništa, vezano za predmetni događaj, nije poznato.

Pomenutim tekstovima, po ocjeni ovog suda, grubo je zloupotrebljena sloboda informisanja, a novinari dnevnog lista, kojem je tuženi izdavač su, izvjesno, odstupili od novinarskog prava da kritikuju rad tužioca, kao javne ličnosti, odnosno nosioca javne funkcije – pomoćnika ministra unutrašnjih poslova, iznoseći svoj stav kroz argumentovanu raspravu i dijalog, a u funkciji traženja istine. Nasuprot, za tuženog je, po ocjeni suda, bila primarna namjera da se ovim štetnim događajem skandalizuje i diskredituje ličnost tužioca, na što upućuju senzacionalistički naslovi, istrgnuti iz samog konteksta objavljene informacije, naglašena sugestivnost na čitaoce, koja nema pokriće u iznešenim činjenicama, uočljivo isforsirana veza između pojedinih činjenica i, konačno, ignorisanje demantija tužioca. Locirajući ličnost tužioca u društveni milje kriminogene strukture, kod čitaoca se želio isprovocirati utisak da je i sam tužilac učestvovao u navodnim, nezakonitim radnjama g.Dalibora Markovića, iz Podgorice, koji je potpuno netačno predstavljen čitaocima, kao veoma bliski rođak tužioca – brat od strica i kome je tužilac, navodno, pomogao i saradivao u preprodaji ukradenih automobila, pomogavši mu da na taj način otvoriti privatni salon automobila u Podgorici. Pri tome dnevni list, kome je izdavač tuženi, nije ponudio nijedan dokaz, pa čak ni indiciju, na osnovu kojih bi se, makar i posrednim putem, mogao tužilac dovesti u bilo kakvu vezu sa pomenutim asocijalnim ponašanjem, niti rodbinskim odnosima, na čemu se insistira. Ignorišući činjenice, novine, čiji je izdavač tuženi, ponižavajuće i neistinite informacije izvlače, kao fokusirani naslov za prvu, udarnu stranu novina, u težnji za senzacijom.

Saslušana u svojstvu svjedoka o okolnostima objavljivanja teksta u dnevnom listu "Dan" od 26.10.2003.godine, novinarka ovog lista gđa Rada Batrićević ističe da je znala da objavljivanje ovakve informacije može da škodi časti i ugledu tužioca, ali je ipak odlučila da je objavi. Ustvrdila je da je, navodno, pokušala da dobije telefonom lice, koje je označeno kao rođak tužioca, ali bezuspješno, ne potkrpepljujući takvu tvrdnju bilo kakvim dokazom. Sud je, međutim, kao činjenicu od pravnog značaja posebno cijenio okolnost da autor osporenog

teksta, po vlastitim riječima, nije ni pokušala da ostvari kontakt sa tužiocem, radi provjere eventualne istinitosti, objektivnosti i potpunosti informacije, prije njenog objavlјivanja.

Autor teksta objavljenog u dnevnom listu "Dan" od 8.11.2003.godine novinar g.Mitar Rakčević, saslušan u svojstvu svjedoka, naveo je da je 5.11.2003.godine putem faksa stigla anonimna dojava listu "Dan", koja je sadržavala podatke o licima i činjenicama, koje su kasnije i objavljene u osporenom tekstu, zbog čega se uputio, zajedno sa fotoreporterom u Sjenicu, potraživši opštinskog javnog tužioca g.Relju Petrovića, koji je, međutim, bio odsutan. Dalje je naveo da im je potom zamjenik opštinskog javnog tužioca Sjenica g.Radanko Lojanica u razgovoru rekao da je g.Miloš Popović prilikom lišavanja slobode prijetio, pozivajući se na činjenicu da je on bliski rođak tužioca, zbog čega mu organi gonjenja ne mogu ništa, te da je, konačno, g.Miloš Popović pušten iz pritvora, upravo na intervenciju tužioca. Takođe je svjedok naveo da se obraćao načelniku SUP-a Sjenica g.Saši Gičeviću, međutim, da se ne može sjetiti da li mu je i ovo lice potvrđilo tačnost objavljenih podataka. Na posebno pitanje predsjednika vijeća - da li je pokušao informaciju da upotpuni obraćanjem licima, na koje se informacija odnosi – tužiocu i g.Milošu Popoviću, svjedok je izjavio da je, navodno, pokušavao telefonom da ostvari kontakt sa oba lica, pri čemu nije imao uspjeha, ne ponudivši pri tome sudu dokaze, ili makar indicije, koje bi potvrđile istinitost njegovih tvrdnji. Takođe je izjavio da ni od ostalih lica, koja se pominju u kontekstu opisanog događaja nije tražio potvrdu informacija, smatrajući to nepotrebним, obzirom da mu je zamjenik opštinskog tužioca potvrđio informaciju. Cijeneći izvedeni dokaz, sud nalazi iskaz ovog svjedoka nevjerodstojnim, neuvjerljivim i sračunatim na izbjegavanje građansko pravne odgovornosti tuženog. Naime, iskaz ovog svjedoka je kontradiktoran u dijelu koji se odnosi na navodnu potvrdu objavljenih informacija, a prije njihovog objavlјivanja. Svjedok se tako, pored zamjenika opštinskog javnog tužioca g.Radanka Lojanice, poziva i na navodnu izjavu načelnika SUP-a Sjenica – g.Saše Gičevića, za koga, međutim, svjedok, najprije, navodi da ne može da se sjeti da li je ovo lice potvrđilo objavljene informacije, potom izjavljuje da je zapravo, prvo otisao u SUP Sjenica, gdje mu je pomenuti načelnik g.Saša Gičević rekao da bi mu vrlo rado dao podatke, ali da je najbolje da se obrati javnom tužiocu g.Relji Petroviću ili njegovom zamjeniku g.Radanku Lojanici, da bi, konačno, i treći put promjenio iskaz, tražeći činjenično uporište za objavlјivanje osporenih informacija, kako u izjavi g.Radanka Lojanice, tako i u izjavi pomenutog g.Saše Gičevića.

Međutim, uvid u sam tekst objavljen u dnevnom listu "Dan" od 8.11.2003.godine, na vrlo jasan i pouzdan način derogira iskaz svjedoka g.Mitra Rakčevića, jer je u izdvojenom dijelu teksta, čiji je autor upravo svjedok posebno označen dio teksta, koji se odnosi na izjavu načelnika SUP-a Sjenica g.Saše Gičevića ovom novinaru, sa podnaslovom "*Načelnik MUP-a čuo za aferu*", dok se u samom tekstu navodi: ..."*Načelnik Odjeljenja MUP-a Sjenica nam je kazao da je u to doba bio na godišnjem odmoru u Bečićima, tako da ništa ne zna o Popovićevom privođenju*"... Potom se citira sama izjava načelnika g.Saše Gičevića: ..."*Kada sam se vratio sa odmora, čuo sam da je bila neka afera oko krivolova, i ništa više. Najbolje bi bilo da se obratite Javnom tužiocu*"... Upravo zbog navedenih okolnosti je i valjalo odbiti prijedlog punomoćnika tužioca za saslušanjem u svojstvu svjedoka načelnika SUP-a Sjenica g.Saše Gičevića, cijeneći ga sračunatim na odugovlačenje postupka.

Uvidom u dojavu, potpisani pseudonimom "Lovac", a dostavljenu dnevnom listu "Dan" putem faksa 5.11.2003.godine, u 13,51 h, na koju se svjedok poziva, utvrđuje se da je na istoj zloupotrebljen pečat Sekretarijata za upravu opštine Podgorica, zbog čega ova isprava, svakako, nema značaj zvanične komunikacije između pomenutog organa lokalne samouprave i sredstava javnog informisanja i ne odnosi se na djelokrug poslova koji su pod jurisdikcijom ovog organa.

Cijeneći pravni značaj činjenica, odnosno saznanja kojima, eventualno, raspolaze Opštinsko javno tužilaštvo Sjenica, sud je imao u vidu rješenje ovog organa Ktr 59/03 od

6.02.2004.godine kojim je opštinski javni tužilac iz Sjenice g.Relja Petrović odbacio krivičnu prijavu protiv g.Miloša Popovića, zbog krivičnog djela nezakoniti lov iz čl. 162. st. 3. KZ RS, uz obrazloženje da isti nije ni učestvovao u inkriminisanom događaju. Uvidom u zahtjev za sprovođenje istrage Opštinskog javnog tužioca u Sjenici Kt 204/03 od 10.10.2003.godine utvrđuje se da je zahtjev za sprovođenje istrage podnešen samo protiv g.Pilica Mersada i g.Bahović Šefta, oba iz Bijelog Polja, zbog osnovne sumnje da su izvršili krivično djelo zloupotrebe službenog položaja iz čl. 242. st. 1. KZ RS, odnosno nezakoniti lov iz čl. 162. st. 4. KZ RS.

Konačno, iz obaveštenja Opštinskog javnog tužilaštva iz Sjenice Ktr 59/03 od 14.11.2003.godine, koje predstavlja javnu ispravu, obzirom da je izdao državni organ Republike Srbije, u granicama svoje nadležnosti, a isto je potpisano od strane starještine organa – opštinskog javnog tužioca g.Relje Petrovića, koji je obaveštenje dao krećući se u okviru djelokruga svojih javnih ovlašćenja, utvrđuje se da od strane tužilaštva nije konstatovan nikakav sukob g.Miloša Popovića sa lovočuvarom, koga prema tome nije udario kundakom puške i kao posljedica toga – onesvijestio, da se g.Miloš Popović korektno ponašao, da ovo lice nije privođeno, već se odazvao na usmeni poziv i dao izjavu u SUP-u Sjenica, u prisustvu samog potpisnika obaveštenja – opštinskog javnog tužioca g.Relje Petrovića i, što je posebno važno, kojom prilikom nije ni pomenuo tužioca g.Duška Markovića. U obaveštenju se dalje navodi da je kriminalistička tehnika upotreboom tzv. "parafinske rukavice" pokazala, suprotno pisanju autora teksta da g.Miloš Popović nije upotrebljavao kritičnom prilikom vatreno oružje, što je takođe suprotno pisanju autoru teksta, a da novinaru "Dana" nijesu ni bili dostupni službeni spisi tužilaštva, koji se odnose na predmetni događaj, te, konačno, da Opštinskom javnom tužilaštvu Sjenica nije poznato ko je novinaru dao takve informacije, a da prema riječima njegovog zamjenika g.Radanka Lojanice, isti nije dao takvu informaciju novinaru.

Imajući u vidu ovakvo obaveštenje Opštinskog javnog tužilaštva Sjenica, a vodeći računa o načelu procesne ekonomije, sud je odbio prijedlog punomoćnika tuženog za izvođenjem dokaza saslušanjem zamjenika opštinskog javnog tužioca u Sjenici g.Radanka Lojanice, cijeneći da je isti usmjeren na odugovlačenje sudskega postupka, iz kojeg razloga je trebalo odbiti i prijedlog punomoćnika tuženog za saslušanjem svjedoka g.Vladimira Radunovića i g.Miloša Popovića. Pri tome je sud imao u vidu odredbe čl. 10. ZPP-a koje upućuju na obavezu suda da postupak vodi bez odugovlačenja i sa što manje troškova.

Ustav RCG, kao najviši i konstitutivni pravni akt države, koji sadrži rukovodne norme čitavog pravnog sistema, svojim čl. 34. st. 2. izdvaja između ostalih društvenih vrijednosti, kao objekat zaštite – slobodu misli i javnog izražavanja mišljenja, dok se čl. 35. st. 1. Ustava RCG jemči sloboda štampe i drugih vidova javnog obavještavanja, a stavom 2. istog člana utvrđeno je pravo građana da u sredstvima javnog obavještavanja izražavaju i objavljaju svoja mišljenja.

Međutim, po ocjeni ovog suda, u demokratskom društvu, pravo na slobodu izražavanja, mora biti, u sadržajnom smislu, usklađeno sa pravom pojedinca na moralni integritet (čast i ugled, kao i prava ličnosti), jer se samo tako postiže ravnoteža između slobode i poretku, odnosno pravne sigurnosti građana. Stanovište ovog suda da je ograničenje slobode izražavanja u interesu časti i ugleda pojedinca nužno u demokratskom društvu, temelji se na premisi da je osnovni uslov za uživanje ljudskih prava široko prihvatanje uvjerenja da je dostojanstvo svakog pojedinca, ne samo privatno dobro, već i najviši javni interes. Na pouzdanost ovakvog zaključka nedvosmisleno ukazuje i čl. 20. Ustava RCG, kojim se jemči nepovredljivost fizičkog i psihičkog integriteta čovjeka, njegove privatnosti i ličnih prava, kao i dostojanstvo čovjeka i njegova sigurnost. Saglasno čl. 16. Ustava RCG, svako je dužan da poštuje slobodu i prava drugih, dok je zloupotreba prava protivustavna i kažnjiva, pa se čl. 36. Ustava RCG jemči i pravo na naknadu štete, prouzrokovane

objavljivanjem netačnog podatka ili obavještenja. Članom 16. Zakona o obligacionim odnosima je propisano da je svako dužan da se uzdrži od postupka kojim se može drugom prouzrokovati šteta, a u članu 1. st. 3. Zakona o medijima navodi se da Republika Crna Gora obezbjeđuje i jemči slobodu informisanja na nivou standarda koji su sadržani u međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima (OUN, OEBS, Savjet Evrope, EU), dok sam zakon valja tumačiti u skladu sa principima Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, uz primjenu sudske predecenata Evropskog suda za ljudska prava.

Ovaj sud je uvjererja da je nesumnjiv interes javnosti da bude informisana o svim činjenicama koje su relevantne za društveni prosperitet ("pravo javnosti da zna"). Stoga je od vitalnog značaja za demokratski progres društva, afirmacija slobode izražavanja i slobode informisanja koje podrazumijeva i pravo novinara na kritički stav u odnosu na društvenu realnost, koja je predmet interesovanja javnog mnjenja, pravo na nesmetano prikupljanje i saopštavanje informacija i konačno, pravo na slobodno komentarisvanje činjenica. Slobodni javni diskurs je u samom središtu pojma demokratskog društva, kako na to upućuje presuda Evropskog suda za ljudska prava Castelas protiv Španije (Serija A br. 236 st. 43 od 23.04.1992.godine). Međutim, sloboda izražavanja prema duhu Evropske konvencije, nipošto nije apsolutno pravo, već, izvjesno spada u kategoriju prava, uslovljene u znatnoj mjeri, prije svega stoga jer bi apsolutna i neograničena sloboda izražavanja značila svoju sopstvenu negaciju, ukoliko bi uključivala i "govor mržnje", povredu intimne sfere drugog ili njegovog moralnog integriteta. Zloupotreba slobode izražavanja stoga ugrožava, ne samo ugled oštećenog, kao pojedinca, već predstavlja nedopusťen zahvat i kompromituje samu slobodu izražavanja ("Ni svojim se pravom služit ne možeš, tek drugom na štetu ili dosadu" – čl. 1000. Opštег imovinskog zakonika, iz 1888.godine, kao nezaobilazan dio pravne tradicije Crne Gore, kojim Valtazar Bogišić uvodi savršeno koncizan princip zabrane šikane u evropsku pravnu kulturu).

Ograničenje slobode izražavanja, da bi bilo pravno validno, mora biti legalno, legitimno i demokratski nužno.

Legalitet ograničenja slobode izražavanja proizilazi iz čl. 4. Zakona o medijima, koji podrazumijeva obavezu javnih glasila da objavljaju objektivne, blagovremene, tačne i potpune informacije, poštujući ustav, zakon i etička pravila novinarske profesije i uz obavezu javnih glasila da poštuju privatnost građana, njihov moralni integritet i dostojanstvo, kako je to predviđeno prethodno citiranim odredbama čl. 16. čl. 20. i čl. 36. Ustava RCG.

Legitimitet ograničavanja slobode izražavanja jasno je sadržan u odredbi čl. 10. st. 2. Evropske konvencije, kojom je normirano da korišćenje slobode izražavanja povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, zbog čega se može podvrgnuti formalnostima, uslovima, ograničenjima ili kaznama, propisanim zakonom i nužnim u demokratskom društву, između ostalog i u interesu zaštite ugleda ili prava drugih.

Čast i ugled, kao važan aspekt ljudskog dostojanstva predstavlja kritičnu, odnosno dopustivu granicu slobode izražavanja. Novinar mora biti u službi javnog interesa, a nesumnjiv je interes javnosti da bude informisana o svim činjenicama – ljudima, događajima i pojavama, koje su relevantne za društveni prosperitet. Takođe interes demokratskog društva konvenira i pravo novinara na kritički stav, u odnosu na društvenu realnost, pri čemu je granica prihvatljive kritike političara šira nego kada je riječ o privatnim licima, kao što je to utvrđeno presudom u Evropskom sudu za ljudska prava u slučaju "Lingens protiv Austrije" (Serija A, br. 103, od 8.07.1986.godine). Javnost ima pravo očekivati da se mediji detaljnije bave životom javnih ličnosti nego običnih građana, no to svakako ne podrazumijeva pravo da se čast i ugled javnih ličnosti degradira, posebno ne u masovnim medijima i ne na ponižavajući i nedoličan način, jer bi to značilo obeshrabrenje ljudi da se javno bave politikom i u suštini bi predstavljalo opstrukciju demokratije.

U konkretnom slučaju tuženi nije iskazao spremnost da prihvati grešku i javno ponudi izvinjenje tužiocu, zbog objavlivanja netačnih informacija, koje se odnose na ličnost tužioca, iskazujući upornost i sistematičnost u narušavanju moralnog integriteta tužioca.

U predmetnoj pravnoj stvari ne radi se o iznošenju mišljenja, kao izjave koja ne sadrži činjenične konotacije i za koje se ne bi moglo dokazati da je neistinito (vrijednosni sud), niti se radi o stilizaciji, kroz retoriku, satiru ili porugu, već o jasnom iznošenju činjeničnih tvrdnjki, koje nužno podliježu mogućoj i potreboj provjeri istinitosti (presuda Evropskog suda za ljudska prava Thorgeir Thorgeirson protiv Islanda, Serija A br. 239 st. 59-70, od 25.06. 1992.godine). Stoga činjenica da tužilac obavlja visoku javnu funkciju ne oslobađa odgovornosti tuženog, jer dostojanstvo svakog pojedinca, kao prirodno pravo, koje se stiče rođenjem proizilazi iz Univerzalne deklaracije o pravima čovjeka, koja propisuje da se sva ljudska bića rađaju slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Informacije koje je iznio tuženi, po ocjeni ovog suda nijesu dobromjerne i nijesu u skladu sa pravilima etike novinarske profesije. Činjenice za novinara moraju biti neprikosnovene i onih mora staviti u pravilan kontekst, onemogućavajući njihovu zloupotrebu, a prepostavke ili glasine moraju, nedvosmisleno, biti označene, kao takve. Vijest – informacija i sam komentar moraju biti jasno razdvojeni. Posebno valja ukazati da novinar, u skladu sa principijelnom potrebom traganja za istinom, ima obavezu da dopuni nepotpunu i ispravi netačnu informaciju, posebno onu koja može naškoditi nečijem dostojanstvu (načelo 4. Kodeksa novinara CG). Prije objavlivanja informacija, novinar treba da bude siguran da su preduzete sve odgovarajuće mjere, kako bi se provjerala njihova tačnost. Ne smiju se selektivno prikrivati određene činjenice, u korist drugih činjenica, koje se neadekvatno naglašavaju. Jednako tako novinar se mora, kad god je to moguće, uzdržavati od pominjanja porodice ličnosti, koja je objekat interesovanja medija, jer to predstavlja neovlašćeni prođor u ljudsku intimu, što je suprotno čl. 8. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, a koji podrazumijeva zaštićenu sferu neposredne lične autonomije svakog građanina – pojedinca, koja ne može biti izložena protivpravnom zahvatanju, odnosno iznošenju činjenica iz sfere ljudske intime (privatni i porodični život) u javnost, putem medija, u situaciji, kada se na taj način ne udovoljava nikakvoj "urgentnoj društvenoj potrebi", već se teži senzacionalizmu, vođenom lukrativnim pobudama (povećanje tiraža). Tako zloupotrebom slobode izražavanja narušava se sama suština ovog prava, a uravnoteženost između zaštićenih dobara – slobode izražavanja s jedne strane i ličnih prava tužioca, biva grubo narušena na štetu tužioca. Ovaj sud posebno ukazuje da bi opisani pravni standard važio čak i u slučaju da su činjenice o porodici tužioca (kriminogeni član porodice) tačne, a posebno je potencirana odgovornost tuženog u pravnoj situaciji kada utvrđeno činjenično stanje implicira da iznešene činjenice nijesu tačne, a sam tuženi nije ponudio nijedan relevantan dokaz o postojanju navodnih, rodbinskih veza između ovih lica. Ovakvo činjenično stanje jasno ukazuje na namjeru tuženog da iznošenjem činjenica, za koje prethodno nije učinjen razuman napor da se njihova istinitost provjeri, diskredituje i skandalizuje, ne samo čast i ugled tužioca, već i njegov privatni i porodični život, odnosno prava njegove ličnosti. Pri tome je sud posebno imao u vidu strukturu crnogorskog društva, u kome porodični, odnosno rodbinski odnosi, zauzimaju, tradicionalno, visoko mjesto na hijerarhijskoj ljestvici društvenih vrijednosti. Stoga i načelo 5. Kodeksa novinara CG jasno ukazuje na etički standard, koji dopušta mogućnost novinaru da porodični status čovjeka može pomenuti jedino ukoliko je to neophodno za informaciju.

Na građansko pravnu odgovornost tuženog upućuje čl. 20. Zakona o medijima, kojim je propisano da je osnivač medija odgovoran za objavljene programske sadržaje, kojim se narušava zakonom zaštićeni interes lica na koje se informacija odnosi ili kojim se vrijeđa čast ili integritet pojedinca, iznose ili prenose neistiniti navodi o njegovom životu, znanju i sposobnostima.

Skandalizovanjem ličnosti tužioca, istom je nanešen duševni bol, čiji intenzitet i trajanje opravdavaju određivanje satisfakcije, kroz novčanu naknadu nematerijalne štete i objavljivanje presude, o trošku tuženog. Kako se u konkretnom slučaju ne radi o nikakvom oboljenju tužioca, koje bi iziskivalo zdravstveni pregled tužioca, u kom slučaju bi sudu trebalo stručno znanje i stav medicinske nauke, kojima sud ne raspolaže, sud je cijenio nepotrebni izvođenje dokaza vještacnjem vještaka medicinske struke – specijaliste neuropsihijatra. Ovo stoga, jer iznošenje neistinitih činjenica o čovjeku i njegovoj porodici, imputiranjem istima nečasnog načina života, podsticanja i prikrivanja krivičnih djela, narušava psihičku ravnotežu čovjeka, nanoseći mu duševni bol zbog povrede časti, ugleda i prava ličnosti, za koje činjenično utvrđenje nije potrebna stručna pomoć vještaka, jer su ove činjenice poznate svakom prosječnom čovjeku.

Kada je riječ o cilju kome služi novčana naknada nematerijalne štete preovlađujuće je shvatanje savremenog prava o pravnoj prirodi i ličnoj i društvenoj svrsi dosuđivanja naknade – kao satisfakcije. Prema tome, dosuđeni iznos nije, niti to može biti, ekvivalent povređenog ličnog dobra tužioca – časti, ugleda i ličnih prava tužioca i psihičkog bola, koji tužilac trpi zbog štetnog događaja, odnosno zbog štetnog držanja tuženog. Bol, pored ovog, predstavlja nemjerljivi unutrašnji fenomen, koji se kao takav ne može izraziti brojem novčanih jedinica. Satisfakcija, kao pravna suština novčane naknade nematerijalne štete označava potrebu da sud narušeni pravni poredak (teza) štetnim djelovanjem štetnika (antiteza), ponovno uspostavi (sinteza), omogućujući oštećenom da naknadu štete doživi kao prijatan doživljaj, koji će doprinijeti uklanjanju trpljenja u neimovinskoj sferi, dok je sama šteta neprijatan doživljaj.

Iznos koji se dosuđuje ujedno, nužno, pokazuje i odnos države prema vrednovanju zaštićenih dobara, kao i dostignuti nivo usklađenosti opšteg društvenog i pojedinačnog interesa i izraz je postignutog skладa između postavljenih principa i realnosti. Realnost, pak, nalazi svoj odraz u novčanim vrijednostima, koje sudska praksa (nije izvor prava, ali djeluje snagom svoga autoriteta) dosuđuje, kao naknadu nematerijalne štete, uslijed duševnih bolova, zbog naročito teškog invaliditeta ili smrti bliskog lica – najbližim srodnicima ili samom oštećenom, za duševne bolove, zbog umanjenja životne aktivnosti visokog procenta, dakle, u životnim situacijama, kada je nematerijalna šteta, manifestovana kroz duševni bol, najintenzivnija i najdužeg vremenskog trajanja. Kako pravna norma ostvaruje svoju vrijednost tek u dodiru sa životom, to je sud prilikom odmjeravanja naknade štete, u konkretnom slučaju, nužno limitiran iznosima koje sudska praksa dosuđuje, u pomenutim primjerima. Stoga je sud, polazeći od prethodno obrazloženih pravnih razloga, a doživaljavajući pravo kao umjeće dobrog i pravičnog, odbio dio tužbenog zahtjeva, mimo dosuđenog, kojim je tužilac tražio iznos od još 44.000,00 €, kao i zateznu kamatu, koja bi tužiocu pripala na ovaj iznos. Pored ovog, sud je vodio računa, pri procjeni svote novčanog obeštećenja da dosuđeni iznos ne bude u visini, koja bi mogla obeshrabriti javna glasila da čine dostupnim javnosti informacije, koje se tiču javnog interesa, jer bi dosudivanje takve naknade predstavljao štetan uticaj na slobodu izražavanja. Međutim, sud je, nužno, imao u vidu da je povreda časti i ugleda tužioca, kao i njegovih ličnih prava od strane tuženog učinjena putem štampe, na koji način su neistinite informacije učinjene dostupne najširoj čitalačkoj javnosti, a da je tuženi iskazao upornost u iznošenju kompromitujućih neistina, kao i nedostatak volje da se javno izvini tužiocu.

Sud je odredio objavljivanje presude na trošak tuženog, kao štetnika, u prvom narednom broju dnevnog lista "Dan", po pravosnažnosti presude, saglasno čl. 199 Zakona o obligacionim odnosima, a u cilju što potpunije satisfakcije oštećenog.

Odluku o troškovima sud je donio pozivom na čl. 154. st. 2. ZPP-a, pa je odredio da tuženi naknadi troškove parničnog postupka tužiocu, srazmjerno uspjehu tužioca u parnici, a

koje troškove je punomoćnik tužioca opredijeljeno naveo do zaključenja glavne rasprave, shodno čl. 164. st. 3. ZPP-a i koji su, shodno čl. 155. ZPP-a, bili nužni za vođenje ove parnice. Navedene troškove čine troškovi zastupanja po advokatu na četiri održana ročišta, od po 175,00 €, dva neodržana ročišta od po 87,50 €, troškove sastava tužbe od 175,00 €, kao i troškovi takse na tužbu i odluku od po 175,00 €, što ukupno iznosi 1.400,00 €, od čega, s obzirom na postignuti uspjeh u parnici od 12%, tužiocu pripada iznos od 168,00 €, na ime naknade troškova parničnog postupka.

Na osnovu izloženog, odlučeno je kao u izreci presude.

*OSNOVNI SUD U PODGORICI
Dana, 21.05.2004.godine*

*PREDsjEDNIK VIJEĆA-SUDIJA,
Zoran Pažin,s.r.*

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude može se izjaviti žalba Višem суду u Podgorici, a preko ovog суда, u roku od *petnaest dana*, od dana prijema pismenog отправка presude.

*Za tačnost prepisa tvrdim i ovjerava
Službenik suda Nina Lipićić*